

OPIS POVAHY A RIZÍK FINANČNÝCH NÁSTROJOV

Spoločnosť Papučový investor, s.r.o., so sídlom Kresánkova 22, Bratislava - mestská časť Karlova Ves 841 05, IČO: 54 220 785, zapísaná v Ochodnom registri Mestského súdu Bratislava III., Odd. Sro, vl.č. 156763/B (ďalej len „Spoločnosť“) týmto poskytuje svojmu klientovi alebo potenciálnemu klientovi všeobecný opis povahy a rizík finančných nástrojov a rizík spojených s investovaním do nich.

Akékoľvek investovanie je spojené s rizikom straty. Výskyt straty je ovplyvnený viacerými faktormi, ktoré umožňujú riziko klasifikovať vo vzťahu ku každému druhu finančného nástroja (ďalej aj „cenný papier“). Spoločnosť pri poskytovaní služieb finančného sprostredkovateľa musí brať ohľad na stupeň rizika strát z investície, ktorý bol u klienta identifikovaný ako únosný.

Základné členenie rizík (vo vzťahu k službám poskytovaným spoločnosťou)

-Riziko likvidity ovplyvňuje možnosť klienta kedykoľvek realizovať nákup alebo predaj cenného papiera. Čím je cenný papier menej likvidný tým môže byť ťažšie predat cenný papier v požadovanom čase a teda za požadovanú cenu. S viac likvidným cenným papierom sa obchoduje častejšie a investor rýchlejšie pri kúpe alebo predaji cenného papiera získa protistranu obchodu.

-Menové riziko vzniká vtedy ak investor investuje do cenných papierov v inej mene ako je jeho domáca mena a pohyb kurzov medzi menou investície a domácou menou môže investorovi spôsobovať straty.

-Trhové riziko vplyva na trhovú hodnotu cenných papierov, ktorá sa môže zvyšovať alebo znižovať, niekedy rýchlo a neočakávane. Hodnota cenných papierov sa môže znížiť kvôli faktorom, ktoré majú vplyv na jednotlivých emitentov, trhy s cennými papiermi vo všeobecnosti alebo na konkrétne odvetvia alebo sektory v rámci trhov s cennými papiermi. Hodnota cenného papiera sa môže zvyšovať alebo znižovať na základe všeobecných trhových podmienok, ktoré sa nevzťahujú na konkrétneho emitenta, akými sú napríklad skutočné alebo aj vnímané nepriaznivé ekonomické podmienky, zmeny vo vyhlídkach na tržby alebo zisky spoločností, zmeny úrokov alebo kurzov alebo negatívne postoje investorov. Môžu sa tiež zvyšovať alebo znižovať v dôsledku faktorov, ktoré majú vplyv na jednotlivého emitenta alebo na konkrétne odvetvie alebo sektor, akými sú napríklad zmeny výrobných nákladov a konkurenčných podmienok v rámci odvetvia alebo konkrétnej krajiny. Neočakávané udalosti, ako sú prírodné alebo environmentálne katastrofy (zemetrasenie, požiare, povodne, hurikány) a vo všeobecnosti javy podmienené nepriaznivým počasím alebo rozšírené choroby, vrátane pandémie a epidemií, mali a môžu mať nepriaznivý vplyv na hospodárenie jednotlivých spoločností, odvetví, priemyslov, národov, trhov a nepriaznivo ovplyvňujú meny, úroky a miery inflácie, úverové ratingy, postoje investorov a ďalšie podstatné faktory majúce vplyv na trhovú cenu cenného papiera.

- Úverové riziko je základné riziko súvisiace so všetkými cennými papiermi s pevným výnosom. Predstavuje riziko, že emitent nebude schopný zaplatiť istinu a úroky v čase ich splatnosti. Emitenti s vyšším úverovým rizikom bežne ponúkajú za toto dodatočné riziko vyššie výnosy. Naopak emitenti s nižším úverovým rizikom ponúkajú nižšie výnosy. Z pohľadu úverového rizika sa za najbezpečnejšie považujú cenné papiere vydané štátmi, zatiaľ čo firemné dlhopisy, predovšetkým tie, ktoré majú najslabšie alebo žiadne úverové ratingy, predstavujú najvyššie úverové riziko. Zmeny finančnej situácie emitenta, zmeny hospodárskej a politickej situácie alebo zmeny hospodárskej a politickej situácie špecifickej pre emitenta (predovšetkým v prípade, ak je emitentom štát) – všetky tieto zmeny sú faktormi, ktoré môžu mať nepriaznivý vplyv na emitentovu bonitu a hodnotu cenných papierov. S úverovým rizikom súvisí aj riziko zníženia ratingu zo strany ratingovej agentúry. Renomované ratingové agentúry poskytujú okrem iného aj ratingy pre širokú škálu cenných papierov s pevným výnosom (pre cenné papiere spoločností, štátov alebo

nadnárodných subjektov), pričom tieto ratingy vychádzajú z ich bonity. Tieto spoločnosti môžu priebežne zmeniť daný rating, a to v dôsledku finančných, hospodárskych, politických či iných faktorov, ktoré môžu mať nepriaznivý vplyv na hodnotu dotknutých cenných papierov v prípade, ak táto zmena znamená pokles daného ratingu.

Akcie

Akcia je cenný papier, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa na riadení spoločnosti, jej zisku (dividende), na likvidačnom zostatku pri jej zrušení s likvidáciou, právo na úpis nových akcií, právo zúčastniť sa na valnej hromade a právo hlasovať na nej. S akciami sa môže obchodovať na burzách cenných papierov, kde sa cena stanovuje na základe ponuky a dopytu. Výsledok z investovania do akcií je tvorený zmenou ich ceny (zisk alebo strata) a podielom na zisku (dividendou). Dividendu, t.j. výplatu ziskov spoločnosti, obdrží akcionár na základe rozhodnutia valného zhromaždenia (schôdza zástupcov akcionárov) a o jej výške rozhoduje valné zhromaždenie. Pri investovaní do zahraničných akcií môže byť forma a výška zdanenia dividend rôzna v závislosti od zákonov štátu v ktorom emitent akcií sídli.

- Riziká týkajúce sa akcií

Trhové riziko sa týka najviac akcií obchodovaných na burzách cenných papierov kde sa cena stanovuje na základe ponuky a dopytu. Cena je ovplyvnená faktormi ako výsledky spoločnosti, nálady investorov, aktuálne trendy celkovo na burze alebo v sektore, v ktorom spoločnosť pôsobí. Cenové výkyvy môžu viesť ku trvalým stratám. Nie je možné vylúčiť, že sa akcie môžu stať úplne bezcennými v prípade bankrotu emitenta. Vplyvom využitia pákového efektu môže pomerne malý cenový pohyb podkladového aktíva spôsobiť neúmerne zvýšenie straty z investície.

Riziko likvidity sa týka najviac akcií obchodovaných mimo regulované trhy, ale tiež pri akciách obchodovaných na regulovaných trhoch môže byť obmedzená obchodovateľnosť v dôsledku nízkej likvidity (nízke objemy na strane ponuky či dopytu). Nízka likvidita môže spôsobiť horšie plnenie pokynov, prípadne aj znemožnenie vstupu či výstupu z investície, čím môže byť navýšená strata z investície.

Riziko úrokových sadzieb. Rast úrokových sadzieb môže mať zásadný vplyv na cenu akcií. Vo všeobecnosti majú ceny akcií tendenciu klesať po zvýšení úrokových sadzieb.

Riziko volatility (kolísavosť) cien akcií. S vyššou volatilitou akcie rastie riziko straty. Volatilita je ovplyvnená trhom, na ktorom sa akcie obchodujú, trendami v sektore a ďalšími vplyvmi. Akcie s nižšou likviditou majú spravidla zvýšenú volatilitu a prudšie zmeny ceny. Pokyny klientov (najmä pokyny trhové a typu stop) preto môžu byť realizované na odlišných cenách, než bola cena v čase zadania pokynu.

Riziko súvisiace s výplatou dividend. Neexistuje záruka, že spoločnosti, ktoré v minulosti vyplácali dividendy, budú vyplácať dividendy aj naďalej, alebo že budú v budúcnosti vyplácať dividendy vo výške stanovenej v súčasnosti. Zníženie alebo pozastavenie vyplácania dividend môže mať nepriaznivý vplyv na hodnotu akcií.

Riziko rastových akcií. Investície do rastových akcií, môžu byť nestálejšie a môžu reagovať na zmeny hospodárskych, politických, trhových podmienok a na zmeny, ktoré sú špecifické pre emitenta inak, než celkový trh. Z historického hľadiska sú ceny rastových akcií volatilnejšie, ako ceny iných cenných papierov, najmä v kratšom časovom období. Vo všeobecnosti môžu byť rastové akcie takisto drahšie v porovnaní so ziskom, ktorý prinášajú, než trh vo všeobecnosti. Z tohto dôvodu môžu rastové akcie zaznamenať vyššiu volatilitu, ako reakciu na zmeny v náraste ziskov.

Devízové riziko a riziko obchodovania na maržu.

Dlhopisy

Dlhopis je cenný papier, s ktorým je spojené právo majiteľa dlhopisu na splatenie dlžnej čiastky emitentom, prípadne aj vyplatených výnosov (úrokov) podľa podmienok dlhopisu. Zisk investor dosiahne, ak súčet vyplatených úrokov a predajnej ceny dlhopisu alebo hodnoty dlhopisu pri splatení dlhopisu je väčší než nákupná cena dlhopisu.

- Riziká týkajúce sa dlhopisov

Riziko dlhových cenných papierov. Investor, ktorý investuje do dlhových cenných papierov, čelí úrokovému riziku, úverovému riziku, riziku nesplatenia a môžu čeliť špecifickým rizikám, okrem iného aj štátnemu riziku, riziku cenných papierov s vysokým výnosom, riziku reštrukturalizácie a riziku súvisiacemu s použitím úverového hodnotenia. Hodnota cenného papiera s pevným výnosom sa vo všeobecnosti zvýši, keď úrokové sadzby klesnú, a jeho hodnota sa zníži, keď sa úrokové sadzby zvýšia. Cenné papiere s pevným výnosom s dlhodobejšou dobou splatnosti majú tendenciu citlivejšie reagovať na zmeny úrokových sadzieb ako krátkodobé cenné papiere. Dlhopisy s premenlivou úrokovou sadzbou nie sú také citlivé na zmeny úrokových sadzieb ako dlhové cenné papiere s pevnou sadzbou.

Trhové riziko dlhopisov sa odvíja najmä od trhu na ktorom sú dlhopisy obchodované. Dlhopisy obchodované na mimoburzovom trhu môžu z hľadiska obmedzeného dopytu a ponuky podliehať veľkým trhovým výkyvom vedúcim k trvalým stratám.

Riziko likvidity. Investícia do dlhopisov je spravidla spájaná s investíciou trvajúcou do splatnosti dlhopisov čo podstatne ovplyvňuje likviditu na trhu dlhopisov. Nízka likvidita dlhopisov môže investora nútiť k držaniu dlhopisu do splatnosti.

Úverové riziko je podstatné riziko, ktoré znáša majiteľ dlhopisu. Úverové riziko predstavuje riziko že emitent nebude schopný splácať svoje dlhy z dlhopisu. Investor sa tak vystavuje finančným a obchodným rizikám, vrátane úverového rizika tejto protistrany.

Riziko cenných papierov týkajúcich sa nehnuteľností. Niektoré dlhopisy súvisia s financovaním projektov týkajúcich sa nehnuteľností. Hodnota nehnuteľností môže klesať alebo stúpať v závislosti od rôznych faktorov vrátane miestnej, regionálnej a národnej hospodárskej situácii, úrokových sadzieb. Keď je ekonomický rast pomalý dopyt po nehnuteľnostiach klesá a takisto môžu klesnúť aj ich ceny. Hodnota nehnuteľností môže klesnúť z dôvodu veľkého množstva stavieb, zvýšenia daní z nehnuteľností a prevádzkových nákladov, zmien v miestnych právnych predpisoch, nariadeniach ohľadom životného prostredia alebo rizík, nepoistených udalostí alebo strát z vyvlastnenia alebo zo všeobecného poklesu hodnoty lokality. Likvidita týchto dlhopisov môže byť takisto obmedzená v závislosti od vývoja cien nehnuteľností alebo od všeobecného vývoja na realitnom trhu.

Riziko regionálneho trhu. Niektorí emitenti dlhopisov môžu realizovať svoje podnikateľské aktivity len v jednom regióne, v dôsledku čoho podliehajú vyššiemu riziku tým, že sa koncentrujú na jeden región, a teda prípadne podliehajú vyššej volatilite, v porovnaní s investovaním do dlhopisov emitenta, ktorý je aktívny na viacerých trhoch.

Riziko menších a stredne veľkých spoločností. Emitentom dlhopisov môžu byť aj menšie a stredne veľké spoločnosti, ktoré zároveň ponúkajú významné príležitosti rastu kapitálu, takisto zahrňujú značné riziká a mali by sa považovať za špekulatívne. Z historického hľadiska vyplýva, že cena cenných papierov menších a stredne veľkých spoločností býva nestálejšia ako cena cenných papierov väčších spoločností, predovšetkým z krátkodobého časového horizontu. Medzi dôvody vyššej cenovej volatility patria menej isté vyhliadky rastu menších a stredne veľkých spoločností, nižšia miera likvidity na trhoch s týmito cennými papiermi a vyššia citlivosť menších a stredne veľkých spoločností na meniace sa hospodárske podmienky. Okrem toho menším a stredne veľkým spoločnostiam môže chýbať hĺbkový manažment, nemusia byť schopné získať finančné prostriedky potrebné na svoj rast a rozvoj, majú obmedzené výrobné linky alebo môžu rozvíjať alebo predávať nové výrobky alebo poskytovať služby, vo vzťahu ku ktorým ešte nevznikli

trhy. Na menšie a stredne veľké spoločnosti môže mať negatívny vplyv zvýšenie úrokových sadzieb, takže pre nich môže byť ťažšie požičať si finančné prostriedky s cieľom pokračovať vo svojej prevádzke alebo túto prevádzku rozšíriť, alebo môžu mať problémy so splatením akýchkoľvek úverov s pohyblivou úrokovou sadzbou.

ETF (ETN, ETC)

ETF (Exchange Traded Funds) sú fondy obchodované na burze. Obchodujú sa podobne ako akcie a preto je možné využiť nástroje používané pri akciách ako napr. široká škála typov pokynov, nákup na maržu a predaj na krátko. ETF tvoria koše cenných papierov, ktoré sa môžu skladať z rôznych druhov cenných papierov (akcie, futures, dlhopisy, meny, atď.) podľa zamerania ETF. Investor nákupom jedného ETF môže participovať na pohyboch väčšieho množstva cenných papierov. ETF sú vydávané iba renomovanými finančnými inštitúciami, ktoré plnia úlohu správcu fondu (ETF) Správca ETF si za obhospodarovanie fondu účtuje poplatok. Pri aktívne spravovaných fondoch je poplatok vyšší. Tento poplatok nie je priamy, majiteľ ETF ho neplatí pri kupe, ale prejaví sa to priamo v cene ETF. Výsledok z investovania do ETF je rovnako ako pri akciách tvorený zmenou ich ceny (zisk alebo strata) a prípadným vyplatením dividendy. Prednosťou burzovne obchodovaných fondov je flexibilný spôsob realizácie rôznych investičných zámerov alebo stratégií. Na rozdiel od mimoburzovne obchodovaných fondov sú ceny ETF priebežne kótované a často majú nižšie náklady na správu. Nie je však možné, že ich vývoj bude presne kopírovať vývoj podkladového aktíva.

Akciové ETF. Najpopulárnejšie fondy ETF kopírujú vývoj určitého indexu, sektoru, alebo geografickej oblasti. Portfólio ETF tvoria akcie, ktoré tvoria sledovaný index, alebo sú reprezentatívnou vzorkou daného sektoru, alebo geografickej oblasti.

Dlhopisové ETF. ETF tvorené dlhopismi využívajú štátne aj korporátne dlhopisy stabilných spoločností. Investície do týchto fondov môžu narastať v časoch ekonomickej recesie, pretože nastáva odliv kapitálu z rizikovejšieho akciového trhu do dlhopisového.

Menové ETF. ETF kopírujúce vývoj určitej meny alebo koša mien tvoria spravidla futures kontrakty, prípadne vklady v hotovosti.

Komoditné ETF sú tiež označované ako ETC (Exchange Traded Commodities). ETC kopírujú vývoj ceny určitej komodity. Portfólio je zložené z futures kontraktov na danú komoditu.

ETN (Exchange Traded Note) ETN je nezaistený nepodriadený dlhový inštrument emitovaný finančnou inštitúciou (napr. bankou). Obdobne ako u iných dlhových cenných papierov je aj ETN iba dlhovým záväzkom emitenta. ETN poskytujú investorom možnosť investovať do rôznych benchmarkov. Výnos ETN má za cieľ kopírovať benchmark, na ktorý je naviazaný. ETN môžu byť podľa druhu podkladového aktíva komoditné, menové, či naviazané na volatilitu.

Pákové ETF, ETN a ETC majú za investičný cieľ dosiahnuť násobného výnosu maržovým obchodovaním podkladového aktíva alebo indexu, ktorý sledujú. Spravidla sa tieto ETF zameriavajú na dosiahnutie dvojnásobného, či trojnásobného denného výnosu podkladového aktíva za jeden deň bez započítania poplatkov a ďalších nákladov. Pre dosiahnutie pákového efektu tieto fondy často využívajú deriváty ako opcie, futures či swapy. Použitie derivátov a pákového efektu môže viesť k vyššej volatilita a extrémnym cenovým výkyvom. Pákové fondy sú určené pre krátkodobú špekuláciu, keďže majú zvýšené riziko vysokých strát.

Inverzné ETF, ETN a ETC sa snažia dosiahnuť opačný vývoj než podkladové aktívum, ku ktorému sa vzťahujú. Inverzné fondy sú využívané na profitovanie z poklesu cien podkladového aktíva, alebo ako spôsob zaistenia sa proti poklesu cien podkladového aktíva. Inverzné fondy môžu tiež využívať pákový efekt. Inverzné fondy sú určené najmä pre krátkodobú špekuláciu. Pákové a inverzné fondy sú komplikované cenné papiere, ktoré sú určené iba pre sofistikovaných a skúsených investorov. Väčšina pákových a zároveň inverzných fondov držaných dlhšiu časovú periódu než jeden deň či jeden mesiac, môže mať výrazne odlišnú výkonnosť ako podkladové

aktívum. Dôvodom je započítanie nákladov na futures kontrakty, ktoré ETF drží. Pri dennom rebalansovaní (denné obchodovanie správcom ETF za účelom dosiahnutia investičného cieľa) portfólia ETF je vyššia nákladovosť pri vyššej frekvencii obchodov správcom ETF.

Riziká spojené s vlastnením ETF, ETN a ETC sa odvíjajú od rizík, ktoré sú vlastné pre podkladové aktíva samotného fondu a tiež od spôsobu realizácie investičnej stratégie správcom ETF ako napr. obchodovanie na maržu, využívanie sofistikovaných finančných nástrojov ako napr. opcie, futures kontrakty, obchodovanie na krátko atď.